

คำศัพท์สัมพันธ์

คำศัพท์ประจำฤดูกาลเดือนตุลาคม

ในเดือนตุลาคม น้ำค้างเย็นลงมาเกาะตามยอดไม้ใบหญ้า อากาศเย็นเยียบต้องผิวกายไม่เพียงช่วงเช้าหรือกลางคืน แต่ยังรวมไปถึงยามกลางวัน ช่วงเวลาแห่งฤดูใบไม้ร่วงเช่นนี้ ท้องฟ้าสีครามสดใสแลดูกว้างใหญ่ไพศาล โดยเราจะเรียกท้องฟ้าสีครามราวกับไร่ขอบเขตนี้นว่า “อาคิบาเระ” (ท้องฟ้าสดใสฤดูใบไม้ร่วง) หรือ “เท็งทาคากุอะโอะรุอะกิ” (ฟ้าสูงม้ายุดมสมบูรณ์ในฤดูใบไม้ร่วง)

บนท้องฟ้าฤดูใบไม้ร่วงนี้ เรามักเห็นกลุ่มเมฆสีขาวกลุ่มเล็ก ๆ หรือปุยเมฆสีขาวราวกับไร่สีอ่อนแก่มารวมตัวกัน เราจะเรียกเมฆเหล่านี้ว่า “อิวาชิคุโมะ” ที่เรียกเช่นนี้ เนื่องจากปุยเมฆเหล่านี้มีลักษณะคล้ายกับฝูงปลาอิวาชิ (กลุ่มเมฆปลาซาดีน) ซึ่งในสมัยก่อน เป็นปลาที่ชาวญี่ปุ่นนิยมรับประทานและมักปรากฏบนโต๊ะอาหารอยู่เป็นประจำ และด้วยความที่เมฆเหล่านี้ดูคล้ายเกล็ดปลา เราจึงเรียกกันว่า “อุโระโอะคุโมะ” (เมฆเกล็ดปลา) บางครั้งก็แลคล้ายลายบนหลังของปลาซาบะ จึงมีบางคนเรียกว่า “ซาบะคุโมะ” (เมฆปลาซาบะ)

นอกจากนั้น เอกลักษณะของฤดูกาลนี้ คือ อากาศที่เปลี่ยนแปลงง่าย จึงมีการนำมาเปรียบเปรยว่า “โอะโอะโอะโอะโอะโอะโอะโอะโอะโอะ” (ใจบุรุษกับท้องฟ้าในฤดูใบไม้ร่วง) เดิมทีหมายถึงจิตใจของผู้ชายที่โลเลเปลี่ยนใจได้โดยง่าย ทว่า เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปชายหญิงก็สลับตำแหน่งกันจนปัจจุบันเป็นที่รู้จักกันในสำนวน “อนนาโอะโอะโอะโอะโอะโอะโอะโอะโอะ” (ใจนารีกับท้องฟ้าในฤดูใบไม้ร่วง)

ことばの歳時記

～10月の季語～

10月は、草木に冷たい露が降り、朝晩だけでなく、昼間でも肌がひんやりとします。まさに秋本番のこの季節は、すがすがしい青空が広がり、この抜けるような青空を「秋晴れ」と言ったり、「天高く馬肥ゆる秋」と表現したりします。

その秋空に、小さな白雲の塊、または濃淡がほとんどないような雲の白片が集まっているのを見ることができます。これらは「翺雲(いわしぐも)」で、かつて日本人の食卓をにぎわせた大衆魚である鰯が群れるようなさまをしているので、そう呼ばれています。魚のうろこのように見えるため、うろこ雲と呼ばれたり、鯖の背の模様に似ているのでさば雲と呼ばれたりもします。

また、お天気が変わりやすいのもこの時期の特徴です。これを例えたのが「男心と秋の空」。本来は、心変わりしやすい男心を表現していましたが、時代の流れとともに男女が入れ替わってしまい、今では「女心と秋の空」が一般的には知られています。